

Udskriftsdato: 24. december 2025

VEJ nr 9577 af 22/06/2016 (Historisk)

At-vejledning 65.1.4 om uddannelse og kompetence ved offshore olie- og gasaktiviteter

Ministerium: Beskæftigelsesministeriet

Journalnummer: 20155000068

At-vejledning 65.1.4 om uddannelse og kompetence ved offshore olie- og gasaktiviteter

Juni 2016

Vejledningen handler om krav til uddannelse og kompetence af betydning for sikkerhed og sundhed ved offshore olie- og gasaktiviteter

Vejledningen henvender sig primært til operatører, ejere, entreprenører og arbejdsgivere, der ifølge offshoresikkerhedsloven har pligt til at sikre den fornødne uddannelse og kompetence. Endvidere henvender vejledningen sig til sikkerhedsorganisationen på anlæg og øvrige ansatte, der skal udføre arbejde på anlæg.

De vigtigste regler

Henholdsvis operatøren og ejeren skal sikre, at de ansatte, forinden arbejdet påbegyndes på et anlæg, er tilstrækkeligt uddannet til at varetage opgaverne efter anlæggets interne beredskabsplan og til at varetage deres egen sikkerhed i en nødsituation.

Arbejdsgiveren skal sikre, at de ansatte er tilstrækkeligt instruerede, og at de besidder den kompetence, der sikrer, at deres arbejdsfunktioner på anlægget kan varetages sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, herunder at der foreligger dokumentation for denne kompetence.

1. Uddannelse, oplæring og instruktion
2. Brug af ekstern sagkyndig bistand
3. Lovpligtige uddannelser

1. Uddannelse, oplæring og instruktion

Efter offshoresikkerhedsloven skal den enkelte arbejdsgiver sikre, at de ansatte er tilstrækkeligt instruerede og besidder en kombination af uddannelse og praktisk erfaring, der sikrer, at deres arbejdsfunktioner på anlægget kan varetages sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. De ansatte skal derved være i stand til at medvirke til, at sikkerheds- og sundhedsmæssige risici identificeres, vurderes og reduceres så meget, som det er rimeligt praktisk muligt (ALARP-princippet). Endvidere skal henholdsvis operatøren og ejeren sikre, at de ansatte, forinden arbejdet påbegyndes på et anlæg, er tilstrækkeligt uddannet til at varetage opgaverne efter anlæggets interne beredskabsplan og til at varetage deres egen sikkerhed i en nødsituation.

Dokumentation for de ansattes uddannelse skal foreligge i form af eksamensbeviser, kursusbeviser e.l.

Arbejdsgiveren skal give de ansatte oplysninger om de risici, der eventuelt er forbundet med deres arbejde, og skal endvidere oplyse om de arbejdsmedicinske undersøgelser, de ansatte har ret til at få adgang til i henhold til lovgivningen. Denne oplysningspligt er præciseret i en række bekendtgørelser. Det gælder f.eks. risici ved eksponering for støj, vibrationer, stråling samt stoffer og materialer. I disse bekendtgørelser er de ansattes ret til adgang til arbejdsmedicinske undersøgelser også nærmere præciseret. Reglen om adgang til arbejdsmedicinske undersøgelser svarer til den adgang, der skal gives i henhold til bekendtgørelse om arbejdsmedicinske undersøgelser efter arbejdsmiljøloven.

Arbejdsgiveren skal sikre, at oplæring og instruktion af de ansatte særligt finder sted i forbindelse med:

- 1) Ansættelse.
- 2) Forflyttelse eller ændring af arbejdsopgaver.

- 3) Indførelse eller ændring af arbejdsudstyr.
- 4) Indførelse af ny teknologi.

Der lægges vægt på, at indførelse af ny teknologi kan medføre nye og ukendte risici, som skal identificeres og nedbringes, så meget som det er rimeligt praktisk muligt, blandt andet ved nødvendig oplæring og instruktion.

De ansatte eller deres repræsentanter, fx sikkerhedsrepræsentanter, skal ikke betale for oplæringen, og oplæringen skal finde sted i arbejdstiden uanset om oplæringen finder sted på anlægget eller i land.

Henholdsvis operatøren og ejeren skal sikre, at de ansatte fra andre arbejdsgivere har den fornødne oplæring og sikre sig, at der sker en løbende tilpasning af oplæringen i trit med samfundets tekniske og sociale udvikling, således at der kan ske en løbende forbedring af sikkerheds- og sundhedsniveauet gennem fortsat reduktion af de sikkerheds- og sundhedsmæssige risici og risici for større miljøhændelser.

Operatøren skal sikre, at den nødvendige kompetence er til stede hos dem, der medvirker ved projektering, bygning og installation af faste anlæg, uanset om det er operatørens egne ansatte eller ansatte hos entreprenører.

Herunder skal den nødvendige kompetence være til stede hos de, der skal udføre risikovurderinger og foreslå risikoreducerende tiltag i henhold til ALARP-princippet.

2. Brug af ekstern sagkyndig bistand

Hvis arbejdsgiveren ikke selv råder over den tilstrækkelige sagkundskab til at varetage sikkerheds- og sundhedsarbejdet, dvs. være i stand til at gennemføre de foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at ALARP-princippet er overholdt, skal ekstern sagkyndig bistand indhentes. Dette gælder også for rettighedshavere, operatører, ejere og entreprenører selvom de ikke er arbejdsgivere, til opfyldelse af de pligter de pågældende virksomheder har til at sikre overholdelse af ALARP-princippet.

Når ekstern sagkyndig bistand indhentes, skal den sagkyndige oplyses om faktorer, der påvirker eller formodes at påvirke de ansattes sikkerhed og sundhed. Herunder skal der gives adgang til oplysninger om

- 1) risici for sikkerhed og sundhed og om forebyggende foranstaltninger på anlægget i almindelighed, på hver enkelt arbejdsplads og i forbindelse med arbejdets udførelse, og
- 2) foranstaltninger, der er truffet i overensstemmelse med den interne beredskabsplan.

Virksomheden kan ikke fralægge sig sit ansvar ved at indhente ekstern sagkyndig bistand.

3. Lovpligtige uddannelser

I lovgivningen er der en række krav til, hvilke uddannelser, der skal være gennemført for at kunne udføre offshore olie- og gasaktiviteter m.v., samt varetage bestemte hverv i forbindelse hermed.

3.1. Arbejde på anlæg

For at kunne arbejde og opholde sig på anlæg kræves et grundlæggende sikkerhedskursus.

For at kunne varetage en række beredskabsfunktioner kræves en række uddannelser, herunder:

- Betjening af redningsbåde og mand over bord-både.
- Brandkursus.
- Brandlederkursus.
- Beredskabsledelse og krisestyring.
- Brøndkontrolkursus.

– Svovlbrintekursus (H₂S).

Hertil kommer helikopterlederkursus (HLO), som kræves efter bestemmelser om luftfart, som administreres af Trafikstyrelsen.

3.2. Medlemmer af sikkerhedsorganisationen

Sikkerhedsrepræsentanter og de arbejdsledere, der indgår i sikkerhedsgrupperne på anlæg skal have gennemført en arbejdsmiljøuddannelse. Uddannelsen skal så vidt muligt være gennemført inden tre måneder efter valget af sikkerhedsrepræsentanten eller udpegningen af arbejdslederen.

3.3. Førstehjælp

På permanent bemandede anlæg, skal der som en del af sundhedstjenesten være et antal personer, der har gennemgået et anerkendt førstehjælpskursus, der er genopfrisket med passende mellemrum. De personer, der er udpeget som førstehjælpere må ikke have andre beredskabsfunktioner i en nødsituation. Antallet af personer og hvilke kurser, de skal gennemgå fastsættes af operatøren og skal fremgå af ledelsessystemet.

3.4. Offshore medic

På permanent bemandede anlæg skal der være en eller flere personer med fornøden sundhedsfaglig uddannelse (offshore medic). Offshore medic skal kunne behandle syge eller tilskadekomne i det omfang det er nødvendigt, før den syge eller tilskadekomne kan komme under behandling i land.

Antallet af offshore medics fastsættes af operatøren på baggrund af de konkrete forhold på anlægget, herunder bemandingens størrelse, på baggrund af en lægefaglig vurdering.

Broforbundne anlæg kan, hvis der er fri bevægelighed mellem anlæggene, være fælles om offshore medics. Ved fri bevægelighed forstås, at de ombordværende på anlæggene kan bevæge sig fra et anlæg til et andet uden at skulle have anvist nyt samlingssted i tilfælde af nødsituationer. Hvorvidt det er forsvarligt med fælles offshore medics fastsættes på baggrund af en lægefaglig vurdering.

3.4.1. Uddannelseskrav

Offshore medic skal have autorisation af Sundhedsstyrelsen som læge i Danmark og tilladelse til selvstændigt virke som læge, jf. lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed.

Alternativt kan offshore medic være en såkaldt medhjælp under ansvar af en læge som nævnt ovenfor, jf. bekendtgørelse om autoriserede sundhedspersoners benyttelse af medhjælp (delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed). Det betyder, at lægen delegerer sundhedsfaglige opgaver til offshore medic. Der kræves ikke nogen formel uddannelse af medhjælpen, men for at kunne udføre sine opgaver som medic skal vedkommende dog være i besiddelse af en række sundhedsfaglige kvalifikationer, se nedenfor.

Den samme læge kan udmærket delegerer opgaver til flere offshore medics.

Nærmere oplysninger om autorisation og medhjælpsordningen kan fås hos Sundhedsstyrelsen. Offshore medic skal, på baggrund af en sundhedsfaglig vurdering, have den fornødne kompetence, herunder praktisk erfaring, i behandling af fysiske traumer i det omfang, det er nødvendigt før tilskadekomne kan komme under behandling i land. Kompetencen skal vedligeholdes og forbedres i overensstemmelse med den sundhedsfaglige udvikling i samfundet.

Erfaring med behandling af fysiske traumer kan fx opnås ved, at Offshore medic inden for en rimelig årrække før første ansættelse offshore, har opnået praktisk erfaring på en skadestue.

Denne erfaring kan vedligeholdes gennem ophold på skadestue eller tilsvarende med passende mellemrum efter ansættelsen.

For at kunne virke offshore vil det være nødvendigt, at offshore medic

- 1) kan videregive og modtage relevante medicinske informationer til og fra landbaserede lægetjenestesteder, fx Radio Medical,
- 2) har kendskab til tilknyttede lægetjenester såvel offshore som på land,
- 3) kan forberede den syge eller tilskadekomne til transport til land med helikopter eller skib samt kan give detaljerede oplysninger til overførelsespersonalet vedrørende den syge eller tilskadekomnes tilstand,
- 4) på anlæg, hvorfra dykning foretages, er klar over farer ved dykning og forstå korrekt fremgangsmåde ved behandling af sygdomme i forbindelse hermed, samt
- 5) kan opretholde løbende ordnede medicinske optegnelser om sygdomme og ulykker og er i stand til at forfatte korte rapporter og epikriser (sygehistorier) vedrørende den syge eller tilskadekomne.

Offshore medic's sprogfærdigheder skal være sådan, at vedkommende kan kommunikere med de ombordværende på anlægget. I praksis betyder dette, at vedkommende kan tale dansk eller engelsk afhængig af den sproglige sammensætning af de ombordværende.

3.5. Kranfører

3.5.1. Kranførcertifikat kræves

Kranførcertifikat kræves til mekanisk drevne kraner o.l. hejsemidler på anlæg, som kan løfte en byrde fri af underlaget, og som har mindst én mekanisk bevægelse ud over hejse- og firebevægelsen.

"Mekanisk bevægelse" betyder, at der tilføres energi fra en motor eller gennem hydrauliske eller pneumatiske systemer. Det medfører, at fx taljer og traverskraner, som kun har motorkraft til hejs og fir, og hvis kørebewægelser sker med håndkraft, ikke kræver certifikat, uanset hvor meget de kan løfte.

3.5.2. Kranførcertifikatet kræves ikke

Kranførcertifikat kræves ikke i følgende tilfælde:

1. Når det er udelukket, at fald eller svingning af byrden kan forvolde skade på kranføreren eller andre. Det vil normalt kræve, at kranen arbejder i et helt afspærret område, hvor personer ikke kan komme ind.
2. Ved serieløft med et til formålet afpasset løftegrej, fx løft af ensartede emner som led i en afgrænset arbejdsproces. Den maksimale løftehøjde må ikke overstige 1,5 m.
3. Når belastningen fra byrden altid falder inden for kranens understøttelsesflade (fx traverskraner), så byrden ikke giver kranen et væltende moment, og når den maksimalt tilladelige belastning ikke er over 5.000 kg.
4. For konsolkraner bl.a. til værkstedsbrug med en maksimal tilladelig belastning på ikke over 5.000 kg.
5. Entreprenørmaskiner, der bruges som kran i forbindelse med maskinernes normale arbejdsopgaver, hvis
 - a) der ikke er personer i umiddelbar nærhed af byrden, når den løftes, transporteres eller afsættes,
 - b) byrden styres på plads under afsætning,

- c) den maksimale løftehøjde er ca. 1 m,
- d) maskinerne efterses og vedligeholdes i overensstemmelse med leverandørens anvisninger, og
- e) leverandørens brugs- og vedligeholdelsesanvisninger er på maskinen.

Grænsen på 5.000 kg i pkt. 3 og 4 kan overholdes for traverskraner o.l. med løfteevne over 5.000 kg, når de forsynes med en automatisk lastbegrænser, en såkaldt lastvagt, der stopper alle kranens bevægelser, når byrder over 5.000 kg søges løftet. Lastvagten kan være udstyret med nøgleafbryder, som gør det muligt for en kranfører med certifikat at benytte kranen til byrder over 5.000 kg. Der kræves dog altid certifikat, hvis der sker samløft med kraner af byrder og hvis der løftes personer med kraner.

3.5.3. Certifikatet

Der fastsættes ikke specifikke krav til, hvor certifikatet skal erhverves og at certifikatet skal kunne dokumentere uddannelse i betjening af kraner på anlæg, men det forudsættes, at uddannelsen er gennemført hos en anerkendt uddannelsesudbyder. Uddannelsen skal være tilpasset forholdene på anlæg, med mindre kranføreren på anden måde kan dokumentere kendskab til betjening af kraner på anlæg. De nærmere detaljer fastsættes af henholdsvis operatøren og ejeren i sit ledelsessystem for sikkerhed og sundhed.

Offshore Mechanical Handling Equipment Committee (OMHEC) har udsendt en "training standard" for oplæring af kranførere og anhuggere, og the International Association of Oil & Gas Producers (OGP) Report No. 376 fra april 2006 indeholder en række anbefalinger om kompetencekrav til kranførere.

3.6. Fører af gaffeltrucks og gaffelstablere

3.6.1. Certifikatet

Der er ikke særlige krav til, hvor certifikatet skal erhverves udover, at uddannelsen skal gennemføres hos en anerkendt uddannelsesudbyder.

Gaffeltruckførercertifikat udstedes i Danmark af arbejdsmarkedsuddannelserne (AMU) til personer

- der er fyldt 18 år
- der har tilfredsstillende lægeattest
- der har bestået en teoretisk og praktisk prøve i at føre gaffeltruck eller gaffelstabler.

Prøven aflægges normalt som afslutning på et kursus. Personer, som allerede er rutinerede gaffeltruckførere, fx fordi de har arbejdet som truckførere i udlandet, kan normalt aflægge prøve uden forudgående kursus.

Certifikatet kan inddrages af Arbejdstilsynet, hvis truckføreren på grund af grov forsømmelighed eller af helbreds-mæssige grunde må anses for uegnet til at føre gaffeltruck eller gaffelstabler.

3.7. Arbejde med epoxy og isocyanater

Før der udføres arbejde med epoxy og isocyanater skal de ansatte have gennemgået en særlig uddannelse udarbejdet af arbejdsmarkedets organisationer og godkendt af Arbejdstilsynet. En anden tilsvarende uddannelse, der er godkendt af Arbejdstilsynet, kan accepteres.

I Danmark udbydes uddannelsen, som varer to dage, af skoler, der gennemfører arbejdsmarkedsuddannelsen (AMU).

3.8. Arbejde med asbest

Nedrivning af asbestholdigt materiale, hvor dette materiale har været anvendt som isolering mod varme, kulde, støj, fugt og brand, må kun udføres af personer, som har gennemgået en særlig uddannelse, godkendt af Arbejdstilsynet. Det gælder både for indvendig og udvendig nedrivning. Uddannelsen fås i Danmark på skoler, der gennemfører arbejdsmarkedsuddannelsen (AMU).

3.9. Arbejde som elinstallatør

Installation af stærkstrømsanlæg og elektrisk materiel på faste anlæg må kun udføres under ledelse af en person, der har en autorisation som elinstallatør.

3.10. Arbejde på el-installationer under spænding

De der arbejder på el-installationer under spænding skal have særlig instruktion eller uddannelse heri. Der skelnes mellem lavspænding (L-AUS) og højspænding (AUS).

3.11. Arbejde med svejsning

Svejsning i rustfrit stål og andet metal samt slibning i tilknytning hertil må kun udføres af personer, der har gennemgået en særlig uddannelse godkendt af Arbejdstilsynet. Uddannelserne i Danmark foregår normalt på AMU-centre og tekniske skoler.

3.12. Arbejde med styren

Håndoplæg ved støbning af polyester må kun udføres af personer, der har gennemgået en særlig uddannelse godkendt af Arbejdstilsynet. Uddannelserne i Danmark foregår normalt på AMU-centre og tekniske skoler.

3.13. Arbejde med opstilling af stilladser

Regler for arbejde med opstilling af stilladser findes i bekendtgørelse om drift af anlæg, tilsluttet infrastruktur og rørledninger i forbindelse med offshore olie- og gasaktiviteter.

3.13.1. Stilladser på 3 meters højde eller derunder

Sådanne stilladser må kun opstilles, nedtages eller ændres under ledelse af en sagkyndig person og af ansatte, der har modtaget en særlig, fyldestgørende instruktion i de påtænkte operationer, herunder

- a) forståelse af opstillings-, nedtagings- og ændringsvejledningen for de pågældende stilladser,
- b) sikkerhed under opstilling, nedtagning og ændring af de pågældende stilladser,
- c) foranstaltninger til forebyggelse af risikoen for, at personer eller genstande falder ned,
- d) sikkerhedsforanstaltninger ved ændringer i vejrforholdene, som kunne bringe de pågældende stilladseres sikkerhed i fare,
- e) tilladte belastningsforhold, og
- f) andre forhold i forbindelse med ovennævnte opstilling, nedtagning og ændring.

3.13.2. Stilladser på mere end 3 meters højde

Opstilling, ændring af opstilling og nedtagning af sådanne stilladser må kun udføres af ansatte, der har gennemgået en særlig uddannelse eller hvis de pågældende på grund af deres faglige uddannelse er kvalificeret til at opstille den pågældende stilladstype. Uddannelsen skal godkendes af Arbejdstilsynet.

Uddannelserne udbydes i Danmark gennem Arbejdsmarkedsuddannelserne (AMU).

Læs også

- At-vejledning 65.1.1 om begreber ved offshore olie- og gasaktiviteter
- At-vejledning 65.1.11 om ansvarsfordeling og samarbejde ved offshore olie- og gasaktiviteter
- BL 3-5. Bestemmelser om helikopterdæk på havanlæg. Statens Luftfartsvæsen, udgave 4, 2006
- Lov om autorisation af sundhedspersoner og sundhedsfaglig virksomhed
- Bekendtgørelse om autoriserede sundhedspersoners benyttelse af medhjælp
- *Certificate of Expertise - requirements for skills and competence for the Crane Operator, Rigger and Banksman Offshore*. OMHEC 2008
- *Competence and skills Requirements for an Enterprise of Competence (EOC) of Offshore Cranes*. OMHEC 2003
- *Lifting and hoisting recommended safe practice*. Report No. 376. OGP April 2006

Baggrund

- At-vejledningen erstatter vejledningen om uddannelse og kompetence - december 2012
- §§ 46, stk. 3, §§ 47-48 a og § 50, stk. 1 og 2, i offshoresikkerhedsloven
- §§ 23-29 i bekendtgørelse om styring af sikkerhed og sundhed m.v. i forbindelse med offshore olie- og gasaktiviteter m.v. (styringsbekendtgørelsen)
- Bekendtgørelse om beredskab m.v. i forbindelse med offshore olie- og gasaktiviteter m.v. (beredskabsbekendtgørelsen)
- Bekendtgørelse om anvendelse af stoffer og materialer i forbindelse med offshore olie- og gasaktiviteter m.v. med henvisning til § 26 i bekendtgørelse nr. 908 af 27. september 2005 med senere ændringer om foranstaltninger til forebyggelse af kræftsisikoen ved arbejde med stoffer og materialer
- Bekendtgørelse om drift af anlæg, tilsluttet infrastruktur og rørledninger i forbindelse med offshore olie- og gasaktiviteter m.v. (driftsbekendtgørelsen)
- Bekendtgørelse om sikkerhedsgruppens arbejdsmiljøuddannelse i forbindelse med offshore olie- og gasaktiviteter m.v.

Arbejdstilsynet, den 22. juni 2016